Geldrop-Mierlo

Raadsvoorstel

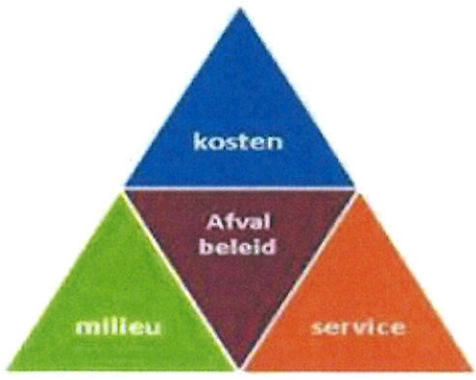
Onderwerp
Afvalstoffenheffing 2023

Beslispunten
1. Kennisnemen van de verschillende scenario's voor de tarieven afval 2023;
2. Instemmen met voorkeursscenario 1b.

Inleiding
Op 26 oktober 2021 hebben wij uw raad via een raadsinformatiebrief (nummer 231195) geïnformeerd over de mogelijkheden v.w.b. de tarieven als uitvloeisel van het Afval- en Grondstoffenplan 2022-2025. Op basis van deze raadsinformatiebrief zijn de tarieven voor 2022 vastgesteld tijdens de begrotingsbehandeling en hierbij heeft de gemeenteraad gevraagd naar een themasessie over dit onderwerp begin 2022. Deze themasessie heeft intussen plaats gemaakt voor een klankbordgroep met raadsleden vanuit alle fracties. In de klankbordgroep van 13 juli 2022 is uitgebreid stilgestaan bij de keuzes uit het Grondstoffenplan 2022-2025. In de klankbordgroep van 27 juli 2022 is ingegaan op de financiële gevolgen van het vastgestelde beleid. Tot slot zijn in de klankbordgroep van 3 augustus 2022 verschillende scenario's besproken voor de tarieven van 2023 en verder.

Tijdens de klankbordgroep over de financiën is het volgende besproken:
1. Het heffingengebouw; opbouw afvalstoffenheffing.
    - Welke kosten en opbrengsten zijn er?
    - Welke posten zijn beïnvloedbaar?
    - Welke keuzes zijn gemaakt?
2. Begroting 2022; het gekozen risicoprofiel en de daaraan verbonden consequenties.
3. Mogelijkheden op de middellange termijn ten aanzien van de afvalstoffenheffing.
4. Ontwikkelingen die van invloed zijn op de afvalstoffenheffing.

De basis van de financiën ligt in de ambities die er zijn op milieugebied (<100 kg restafval in 2022, <75 kg restafval in 2026, <30kg restafval in 2030) en de service (bronscheiding, Diftar, kostendekkend) die daaraan verbonden is richting de inwoners. Het gekozen beleid leidt tot een bepaald kostenniveau.

Vanuit het grondstoffenplan is aangekondigd dat er nog nadere keuzes gemaakt moeten worden op het onderdeel financiën. Het gaat hierbij om de principiële keuze over het gewenste risicoprofiel van de afvalstoffenheffing en om de keuze hoe het te verwachten dekkingstekort op restafval gedekt moet gaan worden. Hoe verrekenen we het te verwachten tekort?

Wat willen we bereiken
Het beoogde resultaat is;

- Een door de raad gekend en geaccepteerd rekenmodel van de tarieven afval 2023
- Het opnemen van de gevolgen in de gemeentelijke begroting 2023
- Een rekenmodel dat een kostendekkende afvalstoffenheffing oplevert

Scenario's
Per saldo zijn er meerdere keuzes te maken ten aanzien van de afvalstoffenheffing voor 2023.
De hieronder beschreven scenario's gaan uit van de standaard indexatie. Zoals opgenomen in de kanttekeningen is de indexatie aan tal van ontwikkelingen onderhevig. De exacte omvang hiervan is nog te onzeker om deze nu al te verwerken

Financieel zien wij de volgende scenario's:

Scenario 1a: Een zo laag mogelijk risicoprofiel hanteren; alle vaste kosten in het vaste recht (risicoprofiel is financieel verantwoord)
Bij scenario 1a worden louter variabele kosten in het variabele recht verdisconteerd. De afvalstoffenheffing wordt dan fors omgevormd. Hierdoor moet het vastrecht (fors) omhoog doordat alle vaste kosten dan door het vastrecht opgevangen moeten worden. Op basis van de begroting van 2022 gaat het dan om een verhoging van het vastrecht van € 43,53 per aansluiting. De variabele kosten dalen dan ook als volgt:

Variabel	**2021**	**2022**	**2022 'zuivere toerekening'**
Vastrecht	€ 135,00	€ 137,28	€ 182,81
Tarief GFT 80 liter	€ 2,78	€ 2,82	€ 3,38
Tarief GFT 140 liter	€ 4,73	€ 4,81	€ 5,91
Tarief GFT 240 liter	€ 7,66	€ 7,78	€ 10,13
Tarief Rest 80 liter	€ 5,40	€ 5,49	€ 2,66
Tarief Rest 140 liter	€ 9,15	€ 9,30	€ 4,66
Tarief Rest 240 liter	€ 14,70	€ 14,94	€ 7,99
Tarief Hoogbouw 25 liter	€ 1,91	€ 1,94	€ 0,83
Tarief Hoogbouw 40 liter	€ 3,14	€ 3,19	€ 1,33

Het voordeel van dit scenario is dat de financiële risico's ingeperkt worden. Als de inkomsten uit het aantal aanbiedingen daalt, dan dalen immers de variabele kosten navenant. Het nadeel is dat de financiële prikkel op de tarieven van met name restafval ook fors afneemt. Het restafval wordt per aanbieding bijna de helft goedkoper. Blijven inwoners het restafval dan nog wel goed scheiden of is die prikkel dan weg? Daarnaast wordt het tarief voor GFT dan verhoogd, is dit voor inwoners te begrijpen?

Scenario 1b: Stapsgewijs een deel van de vaste kosten overhevelen naar het vaste recht (financieel risicoprofiel wordt verminderd)
Uiteraard kan ook een deel van de vaste kosten overgeheveld worden naar het vastrecht. De verhoging van het vastrecht kan dan stapsgewijs doorgevoerd worden, waarbij de tarieven op restafval ongewijzigd blijven om zorg te dragen voor een goede scheidingsprikkel. Daarmee neemt de afhankelijkheid van het variabele tarief af en komt er ruimte in het vastrecht voor de uitrol van de overige plannen vanuit het grondstoffenplan. Ook neemt hiermee het risicoprofiel af. Het voorstel is in dit scenario om het vastrecht met 5 euro per jaar te verhogen. De standaard index voor 2023, wat resulteert in een verhoging van € 2,28, maakt hiervan onderdeel uit. Dit betekent dat er daadwerkelijk in 2023 van variabel naar vast, een bedrag van € 2,72 wordt gebracht. Op het moment dat door de bij de risicoparagraaf genoemde risico's resulteren in een hoger prijsindexcijfer, zal het bedrag van € 5,-- hiermee worden verhoogd., Dit brengt de volgende ontwikkeling met zich mee:

2022	2023	2024	2025	2026
€ 137,40	€ 142,28	€ 147,28	€ 152,28	€ 157,28

De variabele tarieven blijven voorlopig dan ongewijzigd, maar kunnen op termijn aangepast worden als de financiële risico's ingeperkt zijn.

Scenario 2: Ongewijzigde variabele tarieven (en een ongewijzigd risicoprofiel) en het overige tekort verwerken in het vastrecht
Het te verwachten dekkingstekort op restafval van ruim 2 ton is afgerond € 12 per huishouden per jaar. Door het vastrecht in een periode van 4 jaar stapsgewijs met € 3 per huishouden per jaar op te laten lopen kan dit tekort ingelopen worden.

Een mogelijk scenario is om het vastrecht stapsgewijs te verhogen met € 3 per jaar, voor een periode van 4 jaar. Als de variabele tarieven op GFT en restafval gelijk blijven, brengt de volgende ontwikkeling met zich mee:

2022	2023	2024	2025	2026
€ 137,40	€ 140,40	€ 143,40	€ 146,40	149,40

Scenario 3: Het tarief van GFT wordt kostendekkend gemaakt en de rest wordt stapsgewijs verdisconteerd in het vastrecht
Het vastrecht verhogen met € 2 per jaar voor een periode van 4 jaar en het variabele tarief op GFT kostendekkend maken. Hierdoor wordt € 72.149,- ingelopen op het tekort

van € 208.921. Het tekort is dan afgerond € 8 per huishouden per jaar en wordt in 4 jaar ingelopen. Dit brengt de volgende ontwikkeling met zich mee:

	2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Vast	€ 137,40	€ 139,40	€ 141,40	€ 143,40	€ 145,40
Variabel					
Tarief GFT 80 liter	€ 2,82	€ 3,49	€ 3,52	€ 3,56	€ 3,59
Tarief GFT 140 liter	€ 4,81	€ 5,94	€ 6,00	€ 6,06	€ 6,12
Tarief GFT 240 liter	€ 7,78	€ 9,62	€ 9,62	€ 9,81	€ 9,91

De tarieven van GFT stijgen hiermee, voor inwoners is dat veelal lastig te begrijpen in het kader van het vergroenen van de gemeente. Je wil meer groen maar gaat dit wel zwaarder belasten?

Scenario 4: de gemiste inkomsten dekken door minder kosten toe te rekenen
In dit scenario kijken we naar andere dekkingsmogelijkheden van dit tekort. Denk hierbij aan het terugbrengen van de toegerekende, gemeentelijke kosten aan de afvalstoffenheffing. Dit heeft echter als effect dat deze kosten elders in de gemeentelijke begroting opgevangen moeten worden.
Aan de afvalstoffenheffing worden gemeentelijke kosten zoals overhead, straatreiniging en kwijtscheldingen toegerekend. Per gemeente wordt hier verschillend mee omgegaan.

Je mag deze toerekeningen doen, maar het hoeft niet. Ook hierin kan dus een keuze gemaakt worden door bijvoorbeeld de kwijtgescholden afvalstoffenheffing voor minima (185k) te laten vallen binnen het armoedebeleid. Of de straatreiniging (76k) te dekken uit de kosten van het beheren van de openbare ruimte (in plaats van te dekken uit de afvalstoffenheffing).
Ook deze keuzemogelijkheden zijn er.

Argumenten
Scenario 1b biedt een verlaagd risicoprofiel
De afvalstoffenheffing bestaat, zoals al eerder benoemd, uit een deel vastrecht en een deel variabel recht. De basisregel hierin is dat in het vastrecht zoveel mogelijk de vaste kosten verdisconteerd zitten en in het variabel recht de variabele kosten. Gemiddeld in Nederland is de verhouding vastrecht-variabel recht 80-20. De verhouding vast-variabel recht is in de gemeente Geldrop-Mierlo 55-45. Dit noemen we een verhoogd risicoprofiel (een groter deel van de vaste kosten moeten gedekt worden uit een variabele heffing). Door te kiezen voor scenario 1b wordt het risicoprofiel gunstiger.

Scenario 1b laat inwoners stapsgewijs wennen aan verhoogde tarieven waarbij een scheidingsprikkel behouden blijft
De verhoging van het vastrecht wordt stapsgewijs doorgevoerd, waarbij de tarieven op restafval ongewijzigd blijven om zorg te dragen voor een goede scheidingsprikkel. De

prikkel op restafval (ook met het huidige tarief) staat immers voor niemand ter discussie en de bedoeling is om restafval verder te ontmoedigen.

Kanttekeningen
Ont*wikkelingen die invloed hebben op de afvalstoffenheffing*
Er zijn een aantal ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de hoogte van de afvalstoffenheffing voor het jaar 2023 en verder, maar die we nu (op dit moment) nog onvoldoende kunnen duiden. Het gaat dan om de volgende ontwikkelingen:

- Wat wordt de indexering voor het jaar 2023?
  Stijgende grondstofkosten, brandstofkosten en loonkosten veroorzaken een stijgend effect op de indexering van de tarieven. Wat wordt de gemeentelijk indexering op de afvalstoffenheffing voor 2023?

- Druk op de gemiddelde woonlasten door stijgende energielasten. Kunnen de overige lasten, zoals de afvalstoffenheffing, wel omhoog of is er al genoeg druk op de woonlasten (o.a. de stijgende energielasten)?

- Na-ijleffecten Corona; stagnatie in productie en handel van o.a. chips (die in containers gebruikt worden ter registratie) en de daardoor oplopende prijzen hiervan.

- Oplopende grondstoftekorten; denk aan ijzer en zeldzame aardmetalen.

- Oorlog Oekraïne; stijgende brandstofprijzen en het verder oplopen van grondstof-tekorten.

Al deze ontwikkelingen veroorzaken een opwaartse druk op de kosten van het heffingengebouw. De afvalstoffenheffing zal dus naar verwachting ook zonder dekkingstekort verder gaan oplopen.

Wat gaan we daarvoor doen
Het raadsbesluit van 26 september 2022 zal worden verwerkt in de begroting 2023-2026.

Wat mag het kosten

De afvalstoffenheffing is op dit moment nog niet kostendekkend. Naar de huidige inzichten zal dit op basis van bestaand beleid (na vaststelling afvalstoffenverordening) een bedrag van ongeveer € 100.000-€ 150.000 zijn. Dit zonder mogelijke effecten van hogere loon- en prijsstijgingen.

Het opvangen van dit tekort jaarlijks ten laste van de voorziening afval is niet mogelijk. Dit maakt het nodig om fasegewijs te komen tot een sluitende begroting voor afvalstoffen. In het scenario 1b wordt uitgegaan van een stijging van het vastrecht met 4% boven op de (geactualiseerde) inflatiecijfers.

Bij het opstellen en presenteren van de begroting 2023 en de meerjarenraming zal duidelijk zijn wat de te verwachten cijfers zijn voor de begroting 2023 en zullen wij via het raadsvoorstel agenderen voor het vaststellen van diverse belastingverordeningen, waaronder de afvalstoffenheffing.

Duurzaamheid
n.v.t.

Burgerparticipatie
n.v.t.

Evaluatie
n.v.t.

Bijlagen:

Geldrop, 15 augustus 2022

N.J.H. Scheltens
Secretaris

J.C.J. van Bree
Burgemeester